

El peu d'una estàtua romana monumental.

Hipòtesi sobre la seva història

És freqüent que als museus hi arribin objectes sense dades referents a la seva procedència o als seus orígens i és feina dels professionals esbrinar totes les dades possibles a fi de conèixer la història de la peça en qüestió. Els camins que cal seguir són diversos, des de l'observació directa o les comparances amb exemplars similars, fins a les analítiques d'alta tecnologia o la recerca de fonts documentals. Un exemple pot ser aquest peu de bronze.

Peül·la de cavall d'època romana. Museu Arqueològic de Catalunya.

Una primera observació ens permet comprovar el material amb què es va fer, el bronze. Aquest aliatge de coure i estany amb petites proporcions d'altres minerals s'emmotlla amb facilitat quan es fon i és molt resistent.

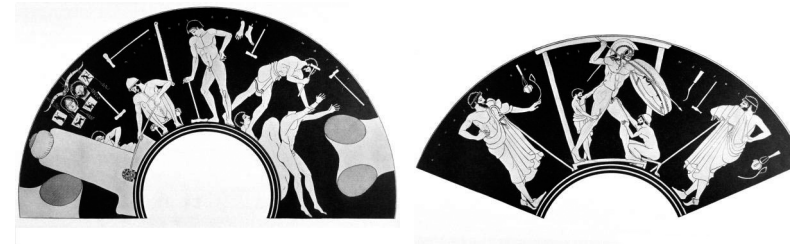
Per aquest motiu, tenia nombroses aplicacions a l'antiguitat: monedes, armes, guarniments, eines, vaixelles i lampadaris, entre d'altres. Fins i tot era la base per escriure les lleis i, amb el marbre, esdevingué un dels materials escultòrics per excel·lència.

Els escriptors i viatgers grecs i romans com ara Plini o Pausanies, que van viure entre els segles I-II dC, ens expliquen que s'utilitzava des de molt antic i que a la seva època una gran part de les escultures es feien d'aquest material. Sabem també que es valorava pel seu acabat i textura i que, segons el tipus d'aliatge i les patines que s'hi donaven, s'aconseguien tonalitats similars a les de l'or. Però era un producte car ja que requeria d'instal·lacions adients i de professionals experts a més de l'artista creador.

Si comprovem les mesures, 14 cm d'ample per 27 cm de llarg i tenim en compte que li manquen una bona part dels dits, podem suposar que formava part d'una estàtua de

Marc Aureli a cavall. S. II dC. Museus Capitolins. Roma.

Vas de la Foneria. Circa 490 aC. Staatliche Museum. Berlín.

a personatges històrics, a Roma van utilitzar-les també com a mitjà de propaganda política. Per aquest motiu, a les places i llocs públics s'exhibien escultures que retrataven la imatge de l'emperador, la família imperial, o els personatges importants de la ciutat a fi que poguessin ser coneguts i admirats pels seus súbdits i conciutadans.

No presenta indicis de calçat. Els peus nus són una característica de les escultures dedicades als déus i, per extensió, de les que mostren l'apoteosi o la imatge de l'emperador divinitzat. En aquestes figures, l'emperador és representat mig nu, a la manera dels herois, recordant Hèrcules, que fou divinitzat després de mort, o bé vestit amb la cuirassa i altres atributs militars propis del comandant dels exèrcits. Però sempre va descalç.

Per acabar, podem preguntar-nos: per què només en conservem el peu? La resposta probable és que va quedar enganxat al pedestal, mentre la resta de l'escultura era desmantellada. Aquesta era una pràctica habitual que permetia reciclar bronzes antics i oblidats, o bé duta a terme amb la intenció expressa d'esborrar la memòria d'una època passada. Per aquest motiu, es conserven poques escultures completes de bronze. Una de les més conegudes és l'estàtua equestre de l'emperador Marc Aureli que es va salvar perquè es creia que representava Constantí, el primer emperador cristià.

Després d'aquesta reflexió podem aventurar la hipòtesi que el nostre peu formava part d'una escultura colossal de bronze d'uns 2,10 metres d'alçada, exposada en un lloc públic i que representava un personatge masculí, possiblement un emperador divinitzat abillat amb indumentària militar.

Altres lectures,
altres mirades

MFM 3040

Estàtua de bronze. Museu de Cadis.